

In memoriam

Љубиша Јеремић (1938 – 2018)

Адријана Марчевић

**ПРЕПОЗНАТЉИВ ДОПРИНОС
СРПСКОЈ НАУЦИ У КЊИЖЕВНОСТИ**

Љубиша Јеремић је био један од првих дипломаца обновљене Катедре за општу књижевност, односно „светске“, како се ова Катедра Филолошког факултета тада звала. Магистрирао је и докторирао на истој тој Катедри и цео свој радни век, све до пензионисања 2004. године, осим једног краћег периода када је радио као уредник у издавачкој кући БИГЗ, провео је на нашој Катедри, и на Филолошком факултету. Ту је прошао сва звања, од асистента-приправника до редовног професора, предано и истрајно радећи на школовању бројних генерација студената.

Професор Јеремић је имао дугу и плодну академску каријеру, али се издвајао по томе што се осим наставничким и научним радом, веома успешно бавио и послом књижевног критичара и уредника. Као ретко који универзитетски професор, он је активно учествовао у југословенском и српском књижевном животу, пратио је књижевну продукцију свог времена и писао о писцима својим савременицима, и оним нешто старијим и оним млађим, својим вршњацима. Књижевну критику и прозу почео је да објављује одмах по завршетку студија, крајем педесетих и почетком шездесетих година прошлог века. Прву књигу – збирку прича *Јуџиро мудрије* – објавио је 1965. Професионална интересовања су му била веома широка и разноврсна. Учествовао је у уређивању београдских часописа *Видици*, *Књижевности*, *Савременик*, *Књижевних новина*, као и у раду Српске књижевне задруге, где је био задужен за едицију „Педесет српских романа“.

Нолита и БИГЗ-а. Бавио се и приређивачким радом. Изабрао је и приредио критике Б. М. Михиза, *Књижевни разговори с Б. М. Михизом* (1971), саставио антологију *Новија српска њрича* (1972), приредио *Изабрана дела Радоја Домановића* (1989), *Најлепше њриче Е. А. Поа* (1990).

У књизи критичких огледа *Проза нової сїила* (1986) проучавао је – да кажем његовим речима – „разноврсна испољавања извесног новог смисла за уметничко устројство приповетке или романа у нашој послератној књижевности“, на примерима дела бројних писаца, од модерних класика до нових и најновијих писца: Црњанског, Андрића, Крлеже, Абтонија Исаковића, Лалића, Давича, Слободана Новака, Пекића, Боре Ђосића, Живојина Павловића, Киша, Драгослава Михаиловића, Милисави Савића, Јосића Вишњића, Радослава Братића, и других. Објавио је и обимну и изврсну студију *Траїизам у раном српском роману* (1987), произишлу из његове докторске дисертације, у којој се бавио проучавањем српског романа 19. века, од Јакова Игњатовића до Светолика Ранковића. Огледима и критикама вратио се и касније, у књигама *Глас из времена* (1993) и *О српским њисцима: криїиике и оїледи* (2007). Последње две књиге које је објавио биле су *Мала књииа о Толсїоју* (2007) и *Књижевносїи разлике: друїа књииа о српским њисцима* (2009).

Интересовања професора Јеремића нису се ограничавала на српску књижевност. Писао је и о класицима светске књижевности, Толстоју и Поу, али и о савременим ауторима, Маркесу, Апдајку, Сингеру, Маргерит Јурсенар. На Филолошком факултету држао је курсеве Историјска поетика европског романа 18. и 19. века, Експериментални роман с почетка 20. века, и Почетком осамдесетих – када сам и ја седела у његовој учионици – држао Методологија књижевних студија. је изузетно посећена предавања о Флоберу, Толстоју, Џојсу, Вирџинији Вулф и Фокнеру. Његови часови су ми се толико чврсто урезали у сећање да још увек памтим неке његове формулације, па и читаве реченице. Ту смо могли много да научимо и о овим писцима и о најновим приступима у тумачењу прозе уопште, али мени се данас чини да се њихова највећа вредност састојала у томе што нам је професор Јеремић показао на који начин, с којом врстом пажње треба да читамо ове писце. Показао нам је на шта треба да обратимо пажњу у Флоберовом стилу, на шта у начину на који Толстој карактерише своје ликове, шта можемо да очекујемо од лиризма В. Вулф или од посебног Џојсовог хумора. Љубиша Јеремић

је био један од првих теоретичара који је у српску науку о књижевности увео формалистички приступ у проучавању приповедног текста пробудивши интересовања својих студената за технике приповедања у роману и другим прозним жанровима. Он нам је отворио нове хоризонте сазнања предајући и пишући о савременој теорији прозе и о наратологији (руским формалистима, Успенском, Женету, Персију Лабоку, Вејну Буту). Из ових области запажени су му радови „Унутрашњи монолог код Толстоја и Цојса“ (1966) и „Приповедачево гледиште у Давичовој тетралогiji *Робије*“ (1969).

За критички и књижевно-теоријски рад добио је вежњи број признања, међу којима су награде „Милан Богдановић“, „Исидора Секулић“, „Станислав Винавер“, „Ђорђе Јовановић“ и „Борисав Станковић“. Као врстан професор и педагог, и као велики поштовалац Кишовог дела (о чијим нам је студентским данима на светској књижевности често сведочио), и сам је био иницијатор једне награде, признања „Данило Киш“, које се и данас на нашој Катедри додељује студентима за најбољи есејистички рад.

На крају, желим да у име свих наставника и сарадника Катедре за општу књижевност и теорију књижевности драгом професору Љубиши Јеремићу изразим најдубље поштовање и захвалност за предан и истрајан рад у школовању генерација студената Филолошког факултета. Сви ми који смо били његови студенти, а касније колеге, сећаћемо га се као врхунског предавача чија су нам надахнута предавања открила нове путеве разумевања књижевности и увећала наше знање о њеном тумачењу.

С тугом се опраштамо од уваженог професора, драгог колеге, честитог човека, великог стручњака и врсног познаваоца светске и српске књижевности. Утеху налазимо у сазнању да је овај изузетан човек оставио препознатљив траг у српској науци о књижевности, по којем ће га памтити његови студенти и колеге, и који ће моћи да следе и будуће генерације у нашој, књижевној професији.

Изговорено на сахрани професора Љубише Јеремића, 8. јуна 2018. године